

CHOICE BASED CREDIT SYSTEM IN

Acharya in Vyakarana

** SYLLABUS **

Pattern of Marks (Following pattern will be followed for each paper in each semester)

(Externam Assesment = 60 Marks for Written Examinaton)

2 (out of 2) x 15 marks	=	30 marks
3 (out of 10) x 5 marks	=	15 marks
15 objectives x 1 mark	=	15 marks

Total = 60 marks

(Internal Assesment = 40 Marks)

Objective type Questions (Class Test)	=	10 Marks
Paper presentation in Departmental Seminar	=	10 Marks
Assignments	=	10 Marks
Group Discussion	=	10 Marks

Total = 40 marks

Grand Total = 60 Marks + 40 Marks = 100 Marks

ISEMESTER : HARD CORE

Paper - I - लघुशब्देन्दुशेखरः (संज्ञापरिभाषाप्रकरणे)

पाठचग्रन्थः -

लघुशब्देन्दुशेखरः (नागेशभट्टः)

सहायकग्रन्थाः -

- लघुशब्देन्दुशेखरः - चन्द्रकलाव्याख्योपेतः
- लघुशब्देन्दुशेखरः (प्रथमभागः), Chowkhamba Skt. Sansthan, Varanasi
- लघुशब्देन्दुशेखरः - म.म.ताता सुब्बरायशास्त्रिणाम् अभिनवचन्द्रिकादिव्याख्योपेतः
- Chowkhamba Skt. Sansthan, Varanasi
- लघुशब्देन्दुशेखरः - गुरुप्रसादव्याख्यासहितः
- लघुशब्देन्दुशेखरः (प्रथमभागः), आन्ध्रविश्वविद्यालयः, विशाखपट्टनम्
- लघुशब्देन्दुशेखरः - भावबोधिनी-बालबोधिनीव्याख्योपेतः
- प्रो. श्रीपादसत्यनारायणमूर्ति, राष्ट्रियसंस्कृतविद्यापीठम्, तिरुपतिः
- प्रौढमनोरमा - Chowkhamba Skt. Sansthan, Varanasi
- लघुशब्देन्दुशेखरः - राधिकाव्याख्यासहितः
- Shshil Prakasan, Munaka Sanskrit College, Patna - 8

Paper - II - महाभाष्यम् (१-३ आह्निकानि)

पाठ्यग्रन्थः -

महाभाष्यम् (पतञ्जलिप्रणीतम्)

सहायकग्रन्थाः -

१. महाभाष्यम् - प्रदीपोद्योतव्याख्यासहितम्
२. महाभाष्यम् - युधिष्ठिरमीमांसकहिन्दीव्याख्यासहितम्
- Chowkhamba Skt. Sansthan, Varanasi
३. महाभाष्यम् - Pratibha Prakasan, Delhi - 3.
४. शब्दकौस्तुभः - भट्टोजिदीक्षितः
- Chowkhamba Skt. Sansthan, Varanasi
५. महाभाष्यप्रदीपव्याख्यानानि - French Institute, Pondicherry

Paper - III - १) वैयाकरणभूषणसारः (धात्वर्थविचारः)

२) वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी (णिच् सन् प्रकरणे)

सहायकग्रन्थाः -

१. वैयाकरणभूषणसारः - तत्त्वदर्शिनीव्याख्योपेतः
- म.म. पेरि सूर्यनारायणशास्त्रिणः
२. वैयाकरणभूषणसारः - प्रभादर्पणव्याख्योपेतः
- Chowkhamba Skt. Sansthan, Varanasi
३. भूषणसारसमीक्षा - डा. के.वि.रामकृष्णमाचार्यः
- राघवप्रकाशनम्, तिरुपति
४. भूषणसारः - हिन्दीअनुवादसहितः
- Chowkhamba Skt. Sansthan, Varanasi,
- भौमी प्रकाशन, ५३७, लाजपतराय मार्केट,
नई दिल्ली - ११०००६.

Paper - IV - परिभाषेन्दुशेखरः (१-४९ परिभाषापर्यन्तम्)

सहायकग्रन्थाः -

१. परिभाषेन्दुशेखरः - (नागेशभट्टगूढार्थदीपिकाव्याख्यासहितः)
- म.म.पेरि वेङ्कटेश्वरशास्त्रिणः
२. परिभाषेन्दुशेखरः - (चन्द्रिका-बालबोधिनीव्याख्योपेतः)
- प्रो. श्रीपादसत्यनारायण मूर्ति,
राष्ट्रीयसंस्कृतविद्यापीठम्, तिरुपतिः
३. परिभाषेन्दुशेखरः - भैरवी, जया, गदादिव्याख्याः
- Chowkhamba Skt. Sansthan, Varanasi
४. परिभाषेन्दुशेखरः - पण्डित भागवतहरिशास्त्रिणः वाक्यार्थचन्द्रिकाव्याख्यासहितः
- उस्मानियाविश्वविद्यालयः, हैदराबाद्

Paper - VIII - परिभाषेन्दुशेखरः

(असिद्धं बहिरङ्गमन्तरङ्गे इत्यारभ्य उपपदविभक्तेः कारकविभक्तिरिति परिभाषापर्यन्तम्)

सहायकग्रन्थाः -

१. परिभाषेन्दुशेखरः - (नागेशभट्टगूढार्थदीपिकाव्याख्यासहितः)
- म.म.पेरि वेङ्कटेश्वरशास्त्रिणः
२. परिभाषेन्दुशेखरः - (चन्द्रिका-बालबोधिनीव्याख्योपेतः)
- प्रो. श्रीपादसत्यनारायण मूर्ति, राष्ट्रियसंस्कृतविद्यापीठम्, तिरुपतिः
३. परिभाषेन्दुशेखरः - भैरवी, जया, गदादिव्याख्याः
- Chowkhamba Skt. Sansthan, Varanasi
४. परिभाषेन्दुशेखरः - वाक्यार्थचन्द्रिका
- उस्मानियाविश्वविद्यालयः, हैदराबाद्

III SEMESTER - HARD CORE

Paper - IX - लघुशब्देन्दुशेखरः (कारकप्रकरणम्)

सहायकग्रन्थाः -

१. लघुशब्देन्दुशेखरः - चन्द्रकलाव्याख्योपेतः
- लघुशब्देन्दुशेखरः (प्रथमभागः), Chowkhamba Skt. Sansthan, Varanasi
२. लघुशब्देन्दुशेखरः - अभिनवचन्द्रिकादिव्याख्योपेतः
- Chowkhamba Skt. Sansthan, Varanasi
३. लघुशब्देन्दुशेखरः - गुरुप्रसादव्याख्यासहितः
- लघुशब्देन्दुशेखरः (प्रथमभागः), आन्ध्रविश्वविद्यालयः, विशाखपट्टनम्
४. लघुशब्देन्दुशेखरः - भावबोधिनी-बालबोधिनीव्याख्योपेतः
- प्रो. श्रीपादसत्यनारायण मूर्ति, राष्ट्रियसंस्कृतविद्यापीठम्, तिरुपतिः
५. प्रौढमनोरमा - Chowkhamba Skt. Sansthan, Varanasi
६. लघुशब्देन्दुशेखरः - राधिकाव्याख्यासहितः
- Shshil Prakasan, Munaka Sanskrit College, Patna - 8

Paper - X - १) वैयाकरणसिद्धान्तलघुमञ्जूषा (सुबर्थवादे चतुर्थ्यन्तो भागः)

२) महाभाष्यम् (कारके १-४-२३)

सहायकग्रन्थाः -

१. वै. सि. लघुमञ्जूषा - नागेशभावप्रकाशव्याख्योपेतः
- म. म. पेरि सूर्यनारायणशास्त्रिणः
२. वै. सि. लघुमञ्जूषा - कुञ्जिकाव्याख्योपेतः - Chowkhamba, Varanasi
३. शाब्दबोधमीमांसा - प्रो. एन्. एस्. रामानुजताताचार्यः
- French Institute, Pondicherry
४. महाभाष्यम् - प्रदीपोद्योतसहितः - Chowkhamba, Varanasi
५. महाभाष्यप्रदीपव्याख्यानानि - French Institute, Pondicherry

Paper - XI - महाभाष्यम् (७, ८ आह्निके)

सहायकग्रन्थः - १. महाभाष्यम् - प्रदीपोद्योतसहितः

- Chowkhamba, Varanasi

२. महाभाष्यप्रदीपव्याख्यानानि

- French Institute, Pondicherry

Paper - XII - लघुशब्देन्दुशेखरः (अजन्तप्रकरणम्)

सहायकग्रन्थाः -

१. लघुशब्देन्दुशेखरः - चन्द्रकलाव्याख्योपेतः

- लघुशब्देन्दुशेखरः (प्रथमभागः), Chowkhamba Skt. Sansthan, Varanasi

२. लघुशब्देन्दुशेखरः - अभिनवचन्द्रिकादिव्याख्योपेतः

- Chowkhamba Skt. Sansthan, Varanasi

३. लघुशब्देन्दुशेखरः - गुरुप्रसादव्याख्यासहितः

- लघुशब्देन्दुशेखरः (प्रथमभागः), आन्ध्रविश्वविद्यालयः, विशाखपट्टनम्

४. लघुशब्देन्दुशेखरः - भावबोधिनी-बालबोधिनीव्याख्योपेतः

- प्रो. श्रीपादसत्यनारायण मूर्ति, राष्ट्रियसंस्कृतविद्यापीठम्, तिरुपतिः

५. प्रौढमनोरमा - Chowkhamba Skt. Sansthan, Varanasi

६. लघुशब्देन्दुशेखरः - राधिकाव्याख्यासहितः

- Shshil Prakasan, Munaka Sanskrit College, Patna - 8

IV SEMESTER - HARD CORE

Paper - XIII - लघुशब्देन्दुशेखरः (स्त्रीप्रत्यय-अव्ययीभावसमासप्रकरणे)

सहायकग्रन्थः -

१. लघुशब्देन्दुशेखरः - चन्द्रकलाव्याख्योपेतः

- लघुशब्देन्दुशेखरः (प्रथमभागः), Chowkhamba Skt. Sansthan, Varanasi

२. लघुशब्देन्दुशेखरः - अभिनवचन्द्रिकादिव्याख्योपेतः

- Chowkhamba Skt. Sansthan, Varanasi

३. लघुशब्देन्दुशेखरः - गुरुप्रसादव्याख्यासहितः

- लघुशब्देन्दुशेखरः (प्रथमभागः), आन्ध्रविश्वविद्यालयः, विशाखपट्टनम्

४. लघुशब्देन्दुशेखरः - भावबोधिनी-बालबोधिनीव्याख्योपेतः

- प्रो. श्रीपादसत्यनारायण मूर्ति, राष्ट्रियसंस्कृतविद्यापीठम्, तिरुपतिः

५. प्रौढमनोरमा - Chowkhamba Skt. Sansthan, Varanasi

६. लघुशब्देन्दुशेखरः - राधिकाव्याख्यासहितः

- Shshil Prakasan, Munaka Sanskrit College, Patna - 8

Paper - XIV - १) वैयाकरणसिद्धान्तलघुमञ्जूषा (सुबर्थवादे पञ्चमी, षष्ठी, सप्तमी च)

२) महाभाष्यम् (अनभिहिते २-३-१)

सहायकग्रन्थाः -

१. वै. सि. लघुमञ्जूषा - नागेशभावप्रकाशव्याख्योपेतः
- म. म. पेरि सूर्यनारायणशास्त्रिणः
२. वै. सि. लघुमञ्जूषा - कुञ्चिकाव्याख्योपेतः - Chowkhamba, Varanasi
३. शाब्दबोधमीमांसा - म.म.एन्. एस्. रामानुजताताचार्याः
- French Institute, Pondicherry
४. महाभाष्यम् - प्रदीपोद्योतसहितम् - Chowkhamba, Varanasi
५. महाभाष्यप्रदीपव्याख्यानानि
- French Institute, Pondicherry

Paper - XV - १) महाभाष्यम् (नवमाह्निकम्)

२) लघुमञ्जूषा (लक्षणा, व्यञ्जना)

सहायकग्रन्थः -

१. वै. सि. लघुमञ्जूषा - नागेशभावप्रकाशव्याख्योपेतः
- म. म. पेरि सूर्यनारायणशास्त्रिणः
२. वै. सि. लघुमञ्जूषा - कुञ्चिकाव्याख्योपेतः
- Chowkhamba, Varanasi
३. शाब्दबोधमीमांसा - म.म.एन्. एस्. रामानुजताताचार्याः
- French Institute, Pondicherry
४. महाभाष्यम् - प्रदीपोद्योतसहितम् - Chowkhamba, Varanasi
५. महाभाष्यप्रदीपव्याख्यानानि - French Institute, Pondicherry

Paper - XVI - १) वाक्यपदीयम् (ब्रह्मकाण्डम्)

२) भाषाशास्त्रम् (निर्दिष्टविषयाः)

i) भाषाप्रपञ्चस्य विभागः

(Morphological Classification, Genological Classification)

ii) ध्वनिपरिवर्तनकारणानि

iii) ध्वनिपरिणतिविशेषाः (Phonetic Changes)

Vocalization, Diphthongization, Assimilatio, Dissimilation,

Haplology, Metathesis, Anaptyxis

iv) अर्थपरिणतिः (Semantic Changes)

अर्थविस्तारः, अर्थसंकोचः, अर्थविनिमयः

v) ध्वनिनियमाः - तालव्यनियमः, मूर्धन्यनियमः, Grimm's Law

vi) स्थानानि, प्रयत्नः (आभ्यन्तरः, बाह्यश्च)

सहायकग्रन्थः -

१. वाक्यपदीयम् - अम्बाकर्त्रीव्याख्यासहितम्
- सम्पूर्णानन्दसंस्कृतविश्वविद्यालयः, वाराणसी